

Slourenski dom

Ste. 156

V Ljubljani, torek, 13. julija 1937

Leto II.

Rusija se vmešava v kitajsko-japonski spor

**Velika premikanja kitajskih, japonskih in sovjetskih armad
na mongolskih mejah**

London, 13. julija. Kitajsko veleposlaništvo je o najnovejših dogodkih na Kitajskem poslalo naslednje uradno poročilo:

Položaj na severnem Kitajskem je postal v zadnjih dveh dneh zaradi napada japonskih čet na kitajske straže, in bitke, ki je nato sledila, zelo resen. Dogodek pri Liupoučao je udaren dokaz za to, da ima japonska armada namen zasesti sploh vso severno Kitajsko in iz sedmerih pokrajin napraviti drugo Mandžurijo. Kitajska vlada je ponovno posredovala pri japonski vladi in jo rotila, naj nikar položaja ne obremenjuje, toda prizadevanja so bila zaman. Dočim se trudi Kitajska, da bi ta krvavi dogodek spravila s sveta, opazamo pri Japoncih nasprotno namero, da se namreč ta spopad porabi za povod za nadaljnje zasedanje severnih provinc po japonski vojski. Kitajska vlada je odločena, da se bo z vsemi silami zoperstavljala tujemu prodiranju na ozemlje, ki je njeno.

Sanghaj se pripravlja

Sanghaj, 13. julija. Kitajska vlada v Nankingu je opozorila velesile, da so njena prizadevanja prili do sporazuma z Japonci bila brezuspešna in da ni drugega sredstva za ohranitev nadaljnjega miru, kakor odločno posredovanje vseh vzhodnih Aziji interesiranih velesil. Sanghaj se pripravlja na obrambo. Vsa severna okolica mesta je že prepletena s strelskimi jarki. Tudi glavna postopaja v Sanghaju, predvsem severni kolodvor, so že povsem obdana z vrečami peska. Vse železnice, ki peljejo proti severu so za osebni promet zaprte, ter jih sme uporabljati samo vojska. Japonske čete pa prodirajo počasi na črti Fengtai-Kienjing. Japonske oblasti v Sanghaju so pozvale svoje podane naj bodo pripravljene za odhod. Zene in otroci pa so že začeli odpravljati iz mesta.

Sinoči ob 21 je bilo razglašeno, da se je dogodek premirje med vojaškimi poveljniki, toda ta vest je bila o polnoči preklicana, ker se Japonci niso hoteli umakniti.

Anglija je pozorna

London, 13. julija. Z vojno nevarnostjo med Kitajsko in Japonsko se je pečal tudi angleški parlament, ko je včeraj popoldne neki poslanec vprašal zunanjega ministra Edena, če mu je znano, da ima Anglija na podlagi pogodbe od dne 7. septembra 1901 pravico vzdrževati svoje lastne čete na severnem Kitajskem, da ščitijo svobodo prometa med Pekingom in morjem. Vprašal ga je nadalje, če ve, da stoji danes na tej črti 7.000 mož močna japonska armada, ki lahko prizadene škodo angleškemu interesom. Zunanji minister Eden je odgovoril, da

se angleška vlada z japonsko-kitajsko krizo resno bavi in da namerava to vprašanje sprožiti na konferenci, ki bo te dni v Londonu med japonskimi in angleškimi državniki. Anglija ima samo to željo, da pride na Dajnem vzhodu čimprej do miru, in sicer na vsem Kitajskem področju, ker ji je mnogo za tem, da bi mogla s Kitajsko vendar enkrat v polnem obsegu obnoviti gospodarske odnose. Ko je neki drugi poslanec Edena vprašal, če bo angleška vlada v Tokiu protestirala proti vsiljivosti japonske vojske v okolici Pekinga, je zunanji minister odgovoril, da je položaj itak že zelo zamotan in da je naloga angleške vlade sedaj samo, da prepreči še bolj nevaren razplet sedanje krize. Na tretje vprašanje, če je Edenu znano, da je japonska vlada sama zavrgla premirje, ki je bilo sklenjeno, je zunanji minister dejal, da mu je znano samo toliko, da je japonska vlada zahtevala, naj premirje soprodiše in s tem potrdi tudi osrednja kitajska vlada v Nankingu, ki pa tega ni marala storiti. Znano mu je tudi, da so Japonci sklenili posebno premirje s pokrajinsko vlado v Cahaju, na podlagi katerega se morajo Kitajci umakniti, ki pa tega niso storili. Anglija da bo v tem sporu vplivala pomirjevalno, kakor hitro bodo njene koristi ogrožene.

Veliki tovari že čakajo na francosko-španski meji Meja bo jutri opoldne odprta

Pariz, 13. julija. Nizozemski polkovnik Lunn, ki je šef mednarodne nadzorne patrulje na pirenjski meji je sprejel od francoske vlade poziv, naj bo pripravljen na odhod. Lunn je takoj obvestil vse člane nadzorne komisije, naj bodo pripravljeni, da jutri opoldne zapustijo svoje mesto, ako ne dobijo nasprotnega obvestila. To pomeni, da bo francoska vlada brez nadaljnjega uresničila svojo grožnjo, da bo odprla špansko mejo, ako do torka o polnoči nadzorovanje na portugalski meji ne bo obnovljeno.

Na obmejni postaji v Perpignanu čakajo že ogromni tovari blaga, tako na železniški postaji, kakor na cestah, ki vodijo čez mejo proti Barceloni. Tovori so vsi zastraženi, tako da ni mogoče vedeti, kaj se v njih nahaja, toda zelo verjetno je, da je to že prvo orožje, ki je namenjeno za rdečo vlado v Španiji.

Šefi francoskega socializma Blum - Salomon Grumbach - Žiromski se prepirajo na kongresu v Marseilleu

Marseille, 12. julija. AA. (Havas) Današnje sejo socialističnega kongresa je otvoril Graziani. Včerajšnja debata o splošni politiki se je nadaljevala. Govoril je Malroux, ki je utemeljeval svoj pristop k načrtu resolucije Žiromskega in kritiziral sodelovanje socialistov v vladi, kjer sodelujejo tudi osebe, ki ne gledajo prijazno ljudske fronte, kakor sta n. pr. Bonnet in Queuille. Govornik se strinja z Žiromskim, ki misli, da je nastopil težak trenutek za socialistično stranko. Zato se mora v najkrajšem času ponovno ustanoviti vlada ljudske fronte. To se nam bo posrečilo, je izjavil, če bomo ustvarili ozračje, ki naj omogoči padec Chautempsa. Govornik pa ne izključuje udeležbe tudi drugih strank v vladi, ki bi lojalno pristala na program strank, ki tvorijo ljudsko fronto. Toda nova vlada bi imela tesno sodelovati z glavno delavsko zvezo in se nasloniti na široko množico. Ni res, pravi govornik, da bi izstop socialistov iz vlade pomenil razpad ljudske fronte. Narobe, to bi jo šele rešilo.

Salomon Grumbach je v svojem govoru spomnil na to, da je širši glavni odbor socialistične stranke z veliko večino pristal na udeležbo v vladi. Nato je govornik omenjal navedbe dveh manjšinskih resolucij in jih primerjal z resolucijo Bluma in Paula Faura.

Socialističnemu kongresu v Marseilleu so predložili tri različne načrte resolucije o temeljnih političnih vprašanjih.

Najbolj zmerno sta sestavila predsednik stranke Blum in glavni tajnik Paul Faure. Njuna resolucija opredeljuje stališče stranke do vseh važnih vprašanj, vendar je pa tako sestavljena, da ne ovira sodelovanja socialistične stranke v sedanji vladi in v ljudski fronti.

Nekoliko ostrejša je resolucija prvaka levega krila v stranki Jeana Žiromskega, ki postavlja za to sodelovanje nekatere pogoje. V sedanjih okoliščinah radikalni teh pogojev ne bi mogli sprejeti.

Tretja resolucija, ki jo je pripravil skrajni socialistični levčar Piver, je docela revolucionarna. Proti resoluciji naj bi široki ljudski sloji nastopili protu senatu in na ta način preprečili neprestano popuščanje ter s silo uničili veliki kapital itd.

V zvezi s temi resolucijami bo zanimalo, če omenimo, da so o njih pred dnevi glasovali člani socialistične organizacije za seinsko okrožje. Resolucija Žiromskega pod imenom Bataille socialiste po enakem listu je prejela 4.677 glasov. Za Piverovo resolucijo, sestavljeno v imenu manjšine izvršnega odbora stranke, je glasovalo 4.620 članov.

Za Blum-Faureov predlog so pa oddali samo 1915 glasov. Zaradi tega je ta organizacija poslala na kongres v Marseille 12 odposlancev, ki bodo zagovarjali načrt resolucije Žiromskega, 12 delegatov bo za Piverov načrt in le 5 delegatov za Blumov.

General Nedić v Parizu Prisrčen sprejem šefa našega generalnega štaba

Pariz, 12. julija. AA. Z velikimi simpatijami in dolžnimi častmi so danes popoldne sprejeli v Parizu načelnika jugoslovanske generalnega štaba generala Miljutina Nedića, ki je prišel, da obišče francoskega vojnega ministra Edouarda Daladierja in načelnika francoskega generalnega štaba generala Gamelina, ki sta ga povabila v goste.

Francoska javnost vidi v Nedićevem obisku v Parizu nov dokaz solidarnosti obeh držav, katerih vojaške sile pomenijo veliko poročilo za mir. To pariški listi odkrito izjavljajo in pozdravljajo generala Nedića kot zastopnika hrabre jugoslovanske vojske. Po drugi strani je pa general Nedić star znanec francoskih vojakov in je pariskemu tisku znan že iz let 1922 in 1923, ko je služboval v Parizu kot vojaški odposlanec kraljevine Jugoslavije.

Listi so se pred Nedićevim prihodom z veseljem pozdravili obisk zastopnika jugoslovanske vojske, današnji »Epoque« pa prinaša še poseben članek z Nedićevo sliko in pravi:

General Nedić sme biti prepričan, da bo na francoskem, kjer bo prebil nekaj dni, deležen topllega sprejema, ki smo ga dolžni njegovi močni osebnosti in pa vojaški sili, ki jo pri nas zastopa. Podobno pišejo tudi »Petit Parisien«, »Echo de Paris« in več večernikov.

Pripravnost sprejema je bilo lahko ugotoviti že dopoldne pri sprejemu na postaji, kjer je četa 23. pehotnega polka z zastavo izkazala čast generalu Nediću, medtem ko je godba istega polka zasvirala jugoslovansko himno in marseljezo. Načelnik generalnega štaba general Gamelin in njegov pomočnik general Colson sta pozdravila na postaji generala Nedića v imenu francoske vojske. Na postajo so prišli tudi jugoslovanski poslanik dr. Božidar Purić z osebjem poslanstva in častniki jugoslovanske vojskega odposlancev, jugoslovanski vojaški odposlanec v Parizu general Glisic se je bil pa peljal generalu Nediću naproti in ga je spremljal v vlaku v Pariz. Generala Nedića spremlja njegov kabinetni šef generalštabni polkovnik Zarko Popović.

Načelnik generalnega štaba general Nedić je že danes dopoldne napravil predpisane obiske pri vrhovnih šefih francoskega generalnega štaba, generalih Gamelinu, Georgesu, Mittelhauserju in Colsonu. Nato je bil na kosilu, ki sta ga njemu na čast priredila g. Purić in njegova soproga. Drevo pa bo na večerji pri jugoslovanskem vojaškem odposlancu generalu Glisicu.

Za svojo obiska na Francoskem si bo general Nedić ogledal tudi bivša francoska bojišča in več važnejših francoskih garnizij.

V Moskvi so nervozni

Moskva, 13. julija. Po vladnih palačah vlada mrzlično razpoloženje z ozirom na razplet dogodkov v nadaljnjem sporu. Vojni komisariat je v nepretrganih stikih z vrhovnim poveljstvom vzhodne armade, Maršal Blücher, o katerem se je raznesla vest, da je bil aretiran in zaprt, je nenadoma z največjo naglico odpotoval v vzhodno Sibirijo, da osebno prevzame vrhovno poveljstvo nad armado, ki jo je organiziral na tem področju. Poročila pravijo, da je sovjetska armada v alarmiranem stanju. Proti mandžurski meji so poslali tudi posadke od Bajkala. Med tem pa so iz Rusije same odšli ogromni transporti najnovejših bombnih letal in lovcev, tako da bo Blücherjeva armada razpolagala s 4.000 modernimi letali. V diplomatskih krogi govorijo, da so sovjetske čete že zdavnaj prekorčile vso zunanjo Mongolijo in da se nahajajo tik ob kitajski meji. Druga skupina sovjetskih čet pa se zbira na severni mandžurski meji ob reki Amurju, da bi od tam mogla izvajati pritisk v hrbet japonsko-mandžurskim armadam, ako bi prišlo do vojnega spopada s Kitajsko, ki jo namerava sovjetska Rusija na podlagi lani v oktobru podpisane tajne pogodbe podpirati v boju proti Japoncem.

Angleška vlada je svetovala Portugalski, naj v toku današnjega dne obnovi obmejno nadzorstvo, toda njena prizadevanja niso imela nobenega uspeha. Potemtakem bodo Francozi jutri opoldne mejo odprli in bo promet s Španijo vzpostavljen. Francijo bo odslej vezala samo obljuba, da se ona kot taka ne bo vmešavala v španske zadeve in da ona kot taka ne bo pošiljala borečima se stranama v Španiji orožje, ali denar zanj, toda zasebniki bodo imeli polno svobodo, da delajo kar hočejo in prostovoljci bodo smeli zopet mirno odhajati čez mejo.

Iz Londona poročajo, da je angleška vlada po posvetovanju s poslaniki velesil že pripravila nove predloge za organizacijo novmešavanja. Predložila jih bo odboru prihodnji petek ali soboto. Angleški vladi je tudi prav, da je Francija napravila svoj odločni korak na španski meji, ker se bodo tedaj vse velesile nahajale v istopravnem položaju in bo mogoče lažje najti rešitev, ki bo vsem všeč.

Angleški zunanji minister Eden je na vprašanja v parlamentu, če so vesti o pogajanjih med Anglijo in gen. Francom za izkoriščanje železnih rudnikov v okolici Bilbao resnične, odgovoril, da mu uradno o tem ni nič znanega in da se zasebne delarne in industrijske skupine za imenovane rudnike še ne potegujejo.

V Nemčiji sneg

Berlin, 13. julija. Po vsej Nemčiji je zadnje dni zavladal mraz. V alpskih predelih je toplota tako padla, da je po nekaterih bavorskih hribih začelo snežiti, po dolinah pa neprestano dežuje.

Vesti 13. julija

Mednarodna razstava bo v Berlinu od 2. do 21. novembra letos. Pokroviteljstvo je prevzel predsednik pruske vlade general Göring. Razstave se bodo med drugimi udeležile Jugoslavija, Danska, Grčija, Velika Britanija, Italija, Avstrija, Poljska, Švica in USA.

Maroški sultan se mudi na obisku v Parizu. Včeraj je položil venec pred spomenik Neznane junaka. Ob tej priliki je godba zaigrala šerifsko in francosko himno.

Japonske banke v Sanghaju so dobile iz Tokia ukaz, naj bodo pri sklepanju finančnih odgovorov oprezne in naj računajo z možnostjo, da bodo družine bančnih namestencev lahko pravočasno zapustile mesto.

Sovjetski letalec Gromov je bil včeraj na letu iz Moskve preko severnega tečaja v San Francisco že na 70° širine in 51° dolžine.

Danes ponoči bo prenehala mednarodna kontrola na francosko španski meji. Člani nadzorstvene komisije so že dobili potrebna navodila.

Turški notranji minister Sukrikaja se mudi v Moskvi. Za njim pa bo prišel zunanji minister Ruždi Aras iz Teherana, kjer se je udeležil konference zunanjih ministrov azijskih držav.

Sev jugoslovanskega generalnega štaba general Milutin Nedić je včeraj prisel v Pariz na uradni obisk. Na postaji ga je sprejel šef francoskega generalnega štaba general Gamelin z drugimi vojaškimi dostojanstveniki. Nedić bo ostal v Parizu nekaj dni.

Transjordanjski arabski emir Abdulah je posebnemu dopisniku »Daily Telegraph« izjavil, da je za Arabce veliko boljše, če sprejmejo načrt o delitvi Palestine.

Palestinski židje se pritožujejo nad načrtom o razdelitvi Palestine, češ da jim je prisojene premalo zemlje. Če obvelja razdelitev, bodo židje zgubili pokrajino, kjer je največ sirovin, dalje električne centrale ob Jordanu in rudnike ob Mrtvem morju.

Italijanski listi bodo od 15. t. m. naprej izhajali samo na 8 straneh. Omejitve utemeljujejo s pomanjkanjem celuloze.

Na Ohotskem morju je divjal strahovit snežni vihar. Sovjetski parnik »Mengo«, ki je plul proti Kamčatki, je z vso posadko utonil. Posadka je štela 40 ljudi.

10. in 11. t. m. je bila v Parizu konferenca za ustavno pravo. Udeležili so se je univ. profesorji iz Anglije, Francije, Belgije, Nizozemske, Švice in Avstrije. Zadnja je poslala tjakaj 4 zastopnike.

Francoska socialistična stranka zboraže v Marseilleu. Na kongresu se je pojavila močna struja, ki zahteva temeljit obračun s francoskim senatom, zaradi njegove reakcionarnosti.

Pred Madridom je padel politični komisar španske angleške brigade Brown. Brown je bil član osrednjega odbora angleške komunistične stranke.

Tudi Egipčani so proti ustanovitvi judovske države v Palestini. Pravijo, da je palestinsko vprašanje eno najvažnejših islamskih vprašanj.

Romunski kralj Karol II. je bil včeraj na kosilu pri predsedniku francoske republike. Navzoči so bili tudi zunanji minister Delbos, finančni minister Bonnet, minister Campinchi, general Gamelin in admiral Darlaet.

Soproga ameriškega predsednika ga. Sara Rooseveltova se je pripeljala v Genovo, od tam je odpotovala v Firence. Bivala bo v vili ameriškega bankirja Mac Taylorja. Iz Italije bo ga. Rooseveltova odpotovala v Pariz.

Jugoslovanski dijaki, člani dijaških odsekov jugoslovansko-bolgarskih lig so na poti v Varno. Iz Belgrada jih je odpotovalo 30, iz Ljubljane 11, iz Zagreba 6. Dijaki bodo ostali do 18. avgusta v Varni. V istem času pa bodo v Dalmaciji na letovišču bolgarski dijaki.

V Sofiji so včeraj krstili prestolonaslednika Simeona. Obrede je izvršil sofijski metropolit Stefan, za botra pa je bil najstarejši bolgarski častnik polkovnik Nikolajev.

Polnoštevno zbrani japonski senatorji, ki pripadajo vsem strankam, so enodušno sklenili, da bodo podprli svojo vlado v vsakem primeru resnih dogodkov na Kitajskem.

Jugoslovanski člani italijansko-jugoslovanske komisije so se vrnili v Belgrad. Komisija bo svoje delo nadaljevala prihodnje dni v Zagrebu.

Še ta mesec bo v Moskvi nov proces proti nasprotnikom Stalina. Med obtoženci se nahajajo bivši ljudski komisar za zdravje Kaminski, namestnik predsednika sveta ljudskih komisarjev Molotova Rutzulak, bivši komisar za težko industrijo Mešiang, namestnik Litvinova Krestinski, dalje drugi namestnik Litvinova Karahan, bivši šef GPU Unših, nekaj višjih uradnikov zunanjenja ministrstva, nekaj časnikarjev in nekaj »književnikov«.

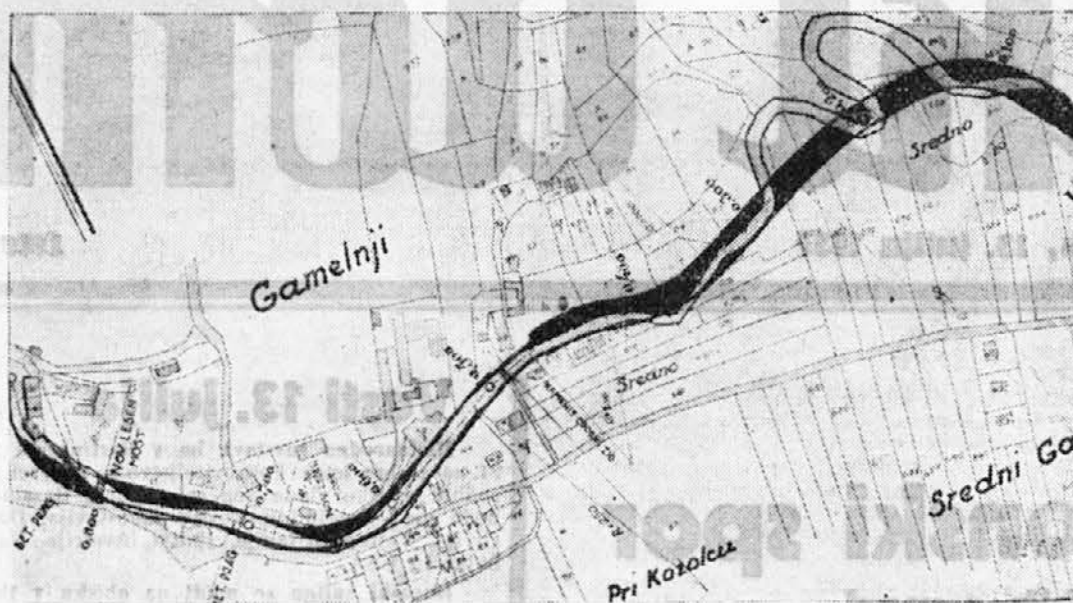
Kriza v belgijski vladi

Bruselj, 13. julija. Snovi je liberalni pravosodni minister Laveleye odstopil, in sicer na zahtevo svoje lastne stranke, ki je zagrozila, da bo odpovedala svoje sodelovanje pri vladi, ako ta mož ne odide iz nje. Odstop so zahtevali radi njegovega amnestijskega predloga, v katerem bi bil oprostil vseh kazni vojaške begunce in veleizdajalce iz svetovne vojne.

Krst bolgarskega prestolonaslednika

Sofija, 13. julija. m. Včeraj popoldne je bil slovesno krščen po obredih pravoslavne cerkve bolgarski prestolonaslednik Simeon-knez Trnovski. Za botra mu je bil pri krstu najstarejši garski general. Obredu pa so prisostvovali kraljeve družine tudi vsi bivši predsedniki garskih vlad in zastopnik vseh edinic bolgarske vojske.

Urnava Gameljščice v Gameljnah

Gameljne, 9. julija.

Povodje Gameljščice, ki izvira pod Skaručino ter se pod Stražo izliva v Savo, obsega skupaj 83 kvadratnih kilometrov. Na tej ploskvi znašajo srednje letne padavine povprečno 1450 mm. Gameljščica poteka večinoma po ilovnatem svetu med Smarno goro in hribom Rašico, nje struga je polna kotanj, večinoma je struga ozka in močno vijugasta, njen tek zelo počasen.

Velike škode ob povodnih

Gameljščica zlasti ob večjih nalivih povzroča vsemu ozemlju, skozi katero teče, veliko škodo na njivah in travnikih. Ob vsaki neznatni povodnji prestopa Gameljščica svojo strugo ter se razliva čez polja in njive, pa tudi čez banovinsko cesto, ki vodi iz Skaručine skozi Gameljne na Jezico. Cesta je ob takih prilikah v dolžini kakih 350 metrov pod vodo več dni, voda pa prihaja tudi v stanovanja in gospodarska poslopja ob tej cesti. Dostikrat stoji Gameljščica ob povodnih celo nad 1 meter visoko.

Ob takih razmerah je razumljivo, da se je že bivši deželni odbor pečal z načrti o uravnavi Gameljščice. Vendar pa se je stvar zmerom odlašala, škoda pa je postajala zlasti ob poletnih povodnih zmerom večja, ker je dostikrat nenadna povodenj odnašala s travnikov vse pokošeno seno, stoječe seno pa je zasula z nanešenim grščem ali uničila z umazaniam blatom.

Urnava struge se končno začne

Na pobudo bivše občine Tacen je končno hidrotehnični odsek tehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani začel izdelovati podrobne načrte za urnavo Gameljščice v njenem gornjem toku od Povodja do Gamelj. Sprva so sicer hoteli strugo Gameljščice urnavati le za silo; nameravali so zgolj odstraniti grmičevje, štorovje in drugo navlako ob strugi. O poglobitvi celotne struge ter zlasti o odstranitvi neštevilnih ovinkov, ki jih struga skozi celo pot od Povodja do Gamelj in dalje prav do Save ima, povodni ni bilo govora. Kmalu pa so vsi, ki so se pečali s predpripravi in meritvami, spoznali, da so vprav ti neštevilni ovinki in razmeroma plitva struga glavni vzrok, da se Gameljščica tako počasi odteka in da s tem sleherni leto povzroča povodni in z njimi prizadetim posestnikom ogromno škodo. Iz tega spoznanja se je rodila misel Gameljščico urnavati temeljito in popolnoma, čeprav so s tem seveda stroški znatno narasli.

Na Povodju povzroča Gameljščica največ škode posestniku in mlinarju Pustovrhu Andreju, ki se je zato odločil, da bo del struge v dolžini 170 metrov urnaval na svoje stroške, če bo istočasno pristopila k urnavi struge v nižjem toku tudi oblast. Mlinarju Pustovrhu je voda dostikrat zalila svo okoliščino žage in mlina, udrla mu je tudi v mlin in v hišo, zaprla mu je pot v svet, ker je pritekla dostikrat celo na dvorišče. Zato je obljubil žrtvovati okroglo 10—12.000 din, s katerimi bi ob svoji hiši in zemlji strugo Gameljščico urnaval, da bi mu ne povzročala več škode. Ta urnava pa bi bila seveda brez pomena, če se ne bi obenem urnavala struga tudi od mlina dalje proti Gameljnam.

Tako je bil končno 3. julija 1935 odobren kredit 60.000 din za urnavo Gameljščice v njenem gornjem toku od Povodja do mlinarja Kralja v Zgornjih Gameljnah. Za ta znesek se je imelo strugo v dolžini 1200 metrov očistiti in razširiti ter na ovinkih napraviti številne prekope brez posebnega zavarovanja. To delo se je naposled v zadnjih dveh letih tudi izvršilo.

Drudi del urnave v Gameljnah

Zdaj je bilo treba izvršiti urnavo struge že skozi vasi Gameljne. V teku je postopek, da se ta urnava izvode od mlinarja Kralja v Zgornjih Gameljnah do vodnih naprav župana Juvana v Srednjih Gameljnah. Tudi tu se bo Gameljščica urnavala na enak način kakor že v gornjem toku, in sicer v dolžini 900 metrov.

Obenem z urnavo Gameljščice bodo v Zgornjih Gameljnah zgradili čez Gameljščico dva nova lesena mostova, in sicer bo prvi most pri mlinarju Kralju v Zgornjih Gameljnah stal 25 m nižje od sedanjega. Most bo zgrajen pravokotno čez strugo, dočim sedanji most vodi poševno čez Gameljščico. Drugi nov most bo zgrajen nižje od Magistrove hiše, kjer tudi zdaj stoji lesen most. Oba mostova bosta zgrajena na najmodernejši način, zadostno široka, temelje bodo napravili iz betona.

V Zgornjih Gameljnah bodo v strugi Gameljščice zgradili tudi dva pragova, in sicer prvega pod sedanjim mostom pri Kraljevi žagi, drugega pa tik pod Magistrovo hišo. Poleg tovarne »Stora« bodo odstranili tudi vse zajezne naprave, ki od leta 1932. itak ne služijo več svojemu namenu, ker je tovarna svoj obrat elektrificirala.

Kako bo izvršena urnava

Načrti za urnavo so zamišljeni tako, da bodo na posameznih odsekih, kjer bodo odstranili sedanje ovinke, napravili prekope v globini 1,30 m, temelje za mostove bodo pa postavili 2 metra globoko. Za izkop celotne struge bodo znašali stroški 112.500 din, dočim bosta oba nova lesena mostova veljala skupaj 31.000 din. Dva betonska praga v strugi Gameljščice sta proračunana na 18.000 din.

V dolžini 30 metrov, kjer teče struga med hišami, bodo ob strugi zgradili kamenito škarpo,

ostale brežine pa bodo obložili s popletenim vrbovim, pobočja pa z rušo. To delo bo veljalo skupaj 51.000 din, in sicer kamenita škarpa med hišami 22.500 din, ostala urnava brežin pa skupaj 28.500 din. Za odkop sveta, kjer bodo izkopali novo strugo, bo potrebnih okroglo 12.500 din. V tem znesku je upoštevano tudi že nadzorstvo nad delom.

Celoten proračun za urnavo Gameljščice znaša torej okroglo 225.000 din ter je bil te dni od banske uprave odobren. Zdaj so vsi načrti pri občini v Šmartnem, ki bo izvedla ob strugi vodno-pravno obravnavo, potem pa se bo delo lahko pričelo. Vendar letos celotno delo še ne bo izvršeno, ker niso še zbrana v ta namen zadostna denarna sredstva. Zato bo najbrž treba počakati do prihodnjega leta, ko bo banovina celotni znesek 225.000 din postavila v redni proračun.

To in ono izpred sodišča

Ljubljana, 13. julija.

Na sodišču se pozna, da so nastopile prijetne počitnice. Včeraj je po vseh hodnikih okrajnega in okrajnega sodišča vladalo pravcato zatišje. Le tu in tam se je pojavila kaka stranka. Še kazenski sodnik-podredni g. Jože Baričević, ki zastopa sedaj na dopustu se nahajajočega g. Frana Gorečana, je hitro absolviral običajne kazenske zadeve. Neki trdoglav Ljubljančan, ki je ovadil nekega magistrata uradnika, da si je pridržal večji znesek zasačnine in tako zagrešil uradno poverbo, je bil obsojen na 20 dni zapore nepogojno zaradi prestopka po §-u 139 k. z., ker je doletenega uradnika lažno ovadil. Ni hotel niti pred sodnikom priznati krivde. V tem primeru bi bil pač obsojen pogojno. Gnal bo zadevo na višjo instanco.

Huda na „regirng“

Pred sodnika-podrednega je stopila okoli 11 več-raj dopolne tudi koruplentna in robustna gospa hotelirka Marjana, ki je prišla v Ljubljano pred tribunal zaradi strupenega jezika. Gospa Marjana je doma v nekem gorenskem letovišču. V pisarno okrajnega načelnika v Radovljico je prišla ga. Marjana po informaciji zaradi neke gostilniške koncesije. Ko so ji tam pojasnili zadevo, je vzrohnela in iz ograde njenih belih zob se je vili plaha raznih nečednih izrazov, namenjenih okrajnemu načelniku in »farski regirng«. Med drugim je rekla: »Vse bom ozmerjala, da bo kar pokalo. Vsa stvar skupaj ni pol česa vredna.« Bila je sedaj obložen prestopka po §-u 302-II k. z. žaljenja uradne osebe in prestopka po členu 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Sodnik-podredni blagohotno: »Kaj pravite gospa? Ali ste krivi?« In gospa naglo: »Vse bom kratko povedala. Tam je že tako preveč gostiln in restavracij. Ni lokalne potrebe. Bila sem zelo razburjena... Žal mi je in vse prekličem.« Ker se je gospa odkrito pokesala, je bila sodba mila. Obsojena je bila le na 10 dni zapore,

Dober lov mariborskih finančnih organov

U.eli so vse dobavitelje mariborskih tihotapcev

Maribor, 11. julija.

Mariborske tihotapece je zadel hud udarec. Izgubili so enega svojih glavnih dobaviteljev, ki jim je spravil čez mejo kontrabantsko blago: saharin, igralne karte, vžigalnike in vžigalne kamence. Ujeli so ga včeraj mariborski finančni stražniki, ko se je pripeljal z avtomobilom čez mejo, da spravi v Maribor svojim odjemalcem celo zalogo novih vžigalnikov in več kilogramov vžigalnih kamencev. Ta dobavitelj je posestnik in gostilničar Anton Unger iz Murecka v Avstriji. Moč je zelo premožen, njegovo bogastvo pa izvira skoraj izključno iz tihotapskih poslov. Prišel je včeraj popoldne čez mejo v luksuznem Steyer-avtomobilu avtoizvoška Franca Kestnabauerja. Pripeljal sta se čez mejo pri Čmureku ter sta nadaljevala pot po cesti čez Marijo Snežno proti št. Jakobu in Mariboru. V Gačniku, na strmih klanec sta padla v zasedo, katero so jima tam pripravili organi finančne kontrole iz Maribora. Prispeli so v limuzini, ki je zavzela tihotapskemu avtomobilu nasproti ter mu zaprla cesto. Čim se je avto ustavil, so poskakali finančarji iz limuzine ter obkolili avstrijski avto. Oba Avstrijca sta bila silno osupljena, ko sta videla, da sta padla v zasedo, pa sta se skušala skrajaj izvijati na vse načine. Hotela sta veljati za nedolžna turista, ki sta napravila izlet v Slovenske gorice. Ko pa so začeli preiskovati avtomobil ter so našli v dvoj-

Tatovi, kakor jih je malo

Maribor, 12. julija.

Pred malim senatom je sedela danes dopolne tatinska banda, kakor jih je v naših krajih malo. Zagovarjali so se strahovalci Pljuškega polja, ki so izvršili nešteto tatvin. Obtoženi so: St. Tivadar iz Zamušanev, Jože Debeljak iz Zamušanev, Franc Hoinik iz Polancev, Jakob Vesenjak iz Gorišnice, Ferdinand Sambolec iz Vičancev in vdova Marija Tivadar iz Prevlave. Vsi so tvorili tatinsko tolpo, ki se je obrtoma pečala s tatvinami. Nič ni bilo varno pred njihovimi dolgimi prsti. Kradli so iz kleti sode in vino, iz shram mесо, obleko, raznovrstno orodje, popluli so cele njive tuje čebule ter jo odnesli na svoj dom, odpeljali so sosedom cele vozove krompirja, vlamljali v kurtnike ter kradli perutnino; skratka, strahovali so celo okolice. Kadar ni bilo drugega, so jim prav prišli tudi kozarci in prazne steklenice v gostinah. Dolgo časa je ta tolpa vršila svoj posel, nič manj kot 30 velikih in nešteto manjših tatvin je izvršila, dokler je orožniki niso razkrinkali ter jo spravili pred sodišče. Bilo pa jim je težko dokazati njihovo krivdo, ker so se neverjetno trdovratno zagovarjali. Samo v tistih slučajih, kjer so bili podani prav vsi obtežilni dokazi, so se udali ter priznali pregreho. Prav tak, kakor v preiskavi, so trdovratni tudi sedaj pred sodnim dvorom. Razprava ob času poročila se traja.

Dober plen kamniških financarjev

V dolini Črne obč. Kamniška Bistrica, sta te dni tukajšnja finančna podpredsednika gg. Gril Ivan in Simončič Andrej izvolala večjo množino vtihotapljenega blaga in sicer precejšnjo množino saharina, kreslinih kamenčkov in vžigalnikov. Več dni in noči sta iskala sled za vtihotapljenim blagom in končno izsledila prostor, kjer so tihotapci blago odložili.

Če bi se cene sladkorju znižale, smo prepričani, da bi tihotapstvo s saharinom kmalu prenehalo, ter bi na ta način tudi ohranili zdravje naših podeželskih ljudi, da ne bi živjeli ta zdravju škodljivi kemični izdelki.

pogojno za 3 leta. Sodnik-podredni po končanem pouku: »Gospa! Tri leta vas bomo vzgajali v molku.« In gospa je zadovoljna odšla iz dvorane...

Deložacije in odpovedi

Okrajno sodišče, oddelek za stanovanjske odpovedi zadnji čas močno bombardirajo s stanovanjskimi odpovedmi. Ta mesec je bilo zaznamovanih že nad 50 odpovedi, ki zahtevajo izpraznitve stanovanj v 14 dneh ali vsaj do 15. avgusta. Za avgu-šlov selitveni rok je računati primerno preseljevanje strank, kajti že prejšnje mesce od marca naprej je bilo predlaganih prav mnogo odpovedi stanovanj ohranjenih raznih lokalov. Neka odpoved je prav originalna. Vložil jo je nekdo iz severne periferije mesta. Notri navaja kot razlog: »Divji zakop. Nemoralno življenje. Nočni in dnevnji prepri. Zbirališče počestnic.« Mnogi gospodarji so odpovedali stanovanja, ker rabijo sobe za svoje potrebe ali jih nameravajo preurediti. Nekdo pa je stranki odpovedal zaradi porednih otrok.

Gospodarji, ki so dostikrat prav površni pri svojih sodnih vlogah, ker pozabljajo celo navesti točen naslov in značaj najemnika, imajo drugače veliko sitnost, preden dosežejo, da se stranke izselijo. Ustmena odpoved nekaterim sploh ni veljavna. Zato je treba sodno, da imajo gospodarji stroške. Ko je sodna pravomočna, pa se nočejo najemniki izprazniti stanovanja. Zadnje sredstvo — deložacija! Do včeraj je bilo na sodišču predlaganih že 26 deložacij, ki se bodo razvrstile v temi mesecu in še pozneje.

Za 7. avgusta ob 8.30 je razpisana kazenska razprava proti vrtnarju V. Prešernu iz Smlednika zaradi krivega pričevanja. Razprava se bo vršila pred sodnikom-podrednim. Trajala bo gotovo cel dan. Ozadje procesa tvori veliki šenčurski proces, v katerem je Prešeren nastopal kot priča proti uglednemu posestniku A. Umniku iz Šenčurja.

nem duu pod sedežem zalogo s 681 vžigalniki ter več kilogrami kamenčkov, ju je korajža kar hitro minila. Unger je naposled priznal, da je nameraval pripeljati s seboj tudi 50 kg saharina, pa ga ni mogel pravočasno dobiti. Nameraval ga je spraviti prihodnji teden v Maribor, pa so mu sedaj to kupčijo čuječi finančni organi preprečili. Oba sta bila aretirana, avto pa zaplenjen. Vse skupaj oprepljali v Maribor, kjer so Avstrijca obdržali v zaporu. Obsojena bosta na denarno kazen v višini več milijonov Din. Ker ne bosta mogla, oziroma hotela plačati, jo bosta odsedela v obliki 1 leta ječe. Limuzino bodo prodali na dražbi, vžigalnike in kamence pa dobi glavna monopolna uprava, da jih uniči.

Otvoritev tujsko prometne restavracije v Žrečah

Danes popoldne je bila v združnih prostorih zreške gospodarske zadruge odprta tujsko-prometna restavracija in gostilna ob lepem številu navzočega občinstva. Po otvoritvi se je odigrala burka »Čevljar in vrag«, nakar je sledila prosta zabava. Vso prireditve je v izbranih zvokih poživila društvena godba iz Slov. Konjice. Tujsko-prometno društvo se bo potrudilo, da bodo cenj. gostje s postrežbo vedno zadovoljni.

Volitve v podporno društvo uslužbencev drž. žel. v Ljubljani

Delavniško delavstvo v Mariboru se razburja zaradi čudnega izida

Maribor, 11. julija.

Včeraj so se vršile v žel. delavnicah v Mariboru volitve delegatov podpornega društva uslužbencev drž. žel. v Ljubljani. Za te volitve je vladalo v delavnicah izredno zanimanje. Borili sta se dve listi; na prvi so se zbrali bivši prietaji g. Tumpeja, da bi obdržali še v bodoče pozicije, ki so si jih osvojili pred leti s pomočjo pritiska na delavstvo; za čudo je tudi pri teh volitvah uživala vso podporo merodajnih činiteljev v delavnicah. Zaradi tega so tudi volitve tako čudno izpadle, da

Novomašnik bod' pozdravljen!

Slov. Konjice, 11. julija.

Včerajšnji in današnji dan sta bila za župnijo Loče zelo prirščna. Tako prirščni dan more biti edino le takrat, ko novomašnik nastopa svojo vzvišeno dušnopastirsko službo. Streljanje iz topičev, pritrkavanje, kresovi in rakete, vse je naznanjalo že včeraj, da bo za loško župnijo današnja nedelja res Gospodov dan. Danes dopolne je v loški farni cerkvi daroval prvo novo svečo mašo č. g. K. r. j. n. c. Franc iz Mlač ob asistenci več duhovnikov in bogoslovcev. Prirščno je pridigal č. g. Pavel Vesenjak, župnik s Teharja pri Celju. Množica ljudstva, ki je prihitela k novi maši v Loče, z mnogimi mlaji in zelenjem okrašene in z lepo ozajšano cerkvijo, dokazuje, da je slovensko ljudstvo, ki tod prebiva, verno in da se ceni vzvišene ideale in svetlinje, ki jih hrani in povečuje novomašništvo. Mi vsi pa č. g. novomašnika želimo pri njegovem bodočem odgovornem delu za vero in narod obilni božji blagoslov!

Minister Stankovič:

Prva skrb za kmeta in vinogradnika

Sombor, 13. julija. m. Ob priliki jubilejne proslave tukajšnjega obrtniškega pevskega zbora se je kmetijski minister dr. Stankovič udeležil tudi politične konference, ki so jo za ta dan sklicali krajevni funkcionarji JRZ. Na njej je dr. Stankovič izjavil, da je kr. vlada sklenila v prvi vrsti podpirati našega kmeta, kajti to je potrebno že zato, ker ima kmetijski živelj v naši državi veliko večino in je ravno od njega odvisno splošno blagostanje. Vsa skrb kr. vlade gre za tem, da dvigne cene kmetijskim pridelkom na višino, ki odgovarja sedanjim življenjskim razmeram. Minister dr. Stankovič je tudi dejal, da so izgledi na zadovoljivo žetev letos precej veliki, in da smo v tem oziru mnogo na boljšem kakor pa bodo letos v Kanadi in USA. Končno je minister Stankovič spregovoril tudi nekaj besed o našem vinogradništvu ter dejal, da bo kr. vlada iz razpoložljivih sredstev že letos v naših vinogradih zgradila zadržne domove z vinskim kletmi.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 13. julija. m. Narodna skupščina in senat bosta danes zopet zasedala. V narodni skupščini bo razprava o zakonu o sladkovodnem ribarstvu, na seji snata pa bo izvoljen odbor za proučevanje zakona o prekrških, ki ga je pred dnevi sprejela v načelu in podrobnostih narodna skupščina.

Belgrad, 13. julija. m. Danes popoldne se bo sestel odbor za proučevanje konkordata med Jugoslavijo in sv. Stolico.

Belgrad, 13. julija. m. Z današnjim jutranjim brzim vlakom sta se vrnila iz Slovenije dva slovenska ministra dr. Anton Korošec in dr. Miha Krek, ki sta prisostvovala veličastnemu prosvetnemu taboru v Kranju, katerega je, kakor znano, počastil s svojim obiskom tudi kraljevski namestnik knez Pavle s knežinjo Olgo. V Belgrad se je vrnil tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović.

Celjske novice

Celje, 12. julija.

Tatovi na delu. Včeraj popoldne je bilo ukrajeno v Celju kolo kleparskemu pomočniku Alojziju A. iz Celja. Lastnik, ki je tatvino takoj opazil, je odšel v smeri proti Vojniku z isposojenim kolesom, misleč, da je tat gotovo krenil v to smer. V Spodnji Hudičji ga je v resnici našel vprav, ko je tatit prodajal njegovo kolo. Prodajal ga je pod pretvezo, da nujno rabi denar, ker bo dobil 15. t. m. službo in zato ga proda za vsako ceno. Lastnik se je medtem dobobra prepričal, nato pa ga je prijel in ga odvedel na policijo. Tat se je nekaj časa obotavljal, nato pa je pobleveno vzelo kolo in korakal s pravim lastnikom proti mestni policiji. Naenkrat pa zažene tatit kolo v lastnika in se preden se je le-ta zavedel, je fant že bežal preko njiv. Na cesti so začeli ljudje, ki so to videli, vpiti: »primite ga, primite ga!« nakar se je več oseb pognalo za njim. Toda tat je imel srečo. Zbežal je v neko lopo in se skril za večne duri, ko pa ga je lastnik tiste hiše opazil, jo je po-brisal neznankom. — Isti večer je bil ukraden v neki celjski kavarni moški plašč, vreden okrog 1300 Din.

Mestna knjižnica začne 15. julija zopet redno poslovati.

Milijonska škoda po nevihti

Sv. Ana v Slov. gor. 13. jul.

Prejšnji teden je Slovenske gorice spet obiskala huda nevihta s silovitim dežjem. Ze prej niso bili znaki na bogve kako dober letošnji pridelek vina posebno dobri, sedaj pa so se še bolj poslabšali. Zalostna je slika, ki se nudi povsod po vinorodnih Slov. goricah, posebno pa še po severnem njihovem delu. Veliko škode pa je neurje napravilo tudi po sadovnjakih. Ni pretirano, če trdimo, da gre ta škoda v milijone. Velika škoda je tudi po vrtovih. Slive so letos kazale na precej obilen sad. Zaradi zadnjega neurja pa je uničnega njihovega pridelka do 50%. Ta vihar pa ni uničil po vrtovih samo letošnjega pridelka, ampak se bodo žalostne posledice kazale še nekaj let pozneje. Polomljenega in s koreninami izruvanega je namreč mnogo dreva. Niti najeterejši ljudje ne pomnijo tako silovitih neviht. Razumljiv je strah pred bodočnostjo, ki je navdal po tej vremenski katastrofi tukajšnjega kmeta. Pa tarnanje seveda nič ne pomaga, vsaj nekaj pa bi gotovo pomagala podpora, ki naj bi prišla odkoderkoli. In ta podpora je nujno potrebna. Najobetnejše so prizadeti kraji, ki leže na pasu od Gornje Rad-gone proti zahodu.

Obličite VI. mariborski teden!

Od 31. julija do 8. avgusta 1937. (50% popusta na železnice in parobrodih od 29. jul. do 10. avg.) Velika gospodarska in kulturna revija! Industrija — Tekstil — Obrt — Trgovina

— Kmetijska razstava — Prva fitopatološka razstava — Pokušnja vin — Zgodovina — Umetnost — Grafična razstava — Tujski promet — Akvaristična razstava — Kuncerejska, golobarska razstava — Razstava malih živali — Modna revija — Mednarodni plesni turnir — »Sen kresne noči« na prostem — Koncerti — Kongresi — Sportne prireditve — Veseliški park na razstavišču. — Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji, zelo romantično Pohorje, vinorodne Slovenske gorice, gostoljubni, lepi Maribor — vas vabijo!

Kulturni koledar

Crobath Blaž

13. julija 1848 je umrl v Ljubljani mecen in politik Blaž Crobath. Rodil se je 4. febr. 1797 v Železnikih. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, pravno na Dunaju. Od leta 1833 je bil v Ljubljani samostojen odvetnik. Njegova hiša v Ljubljani je postala zbirališče družbe, v katero so zahajali tudi Čop, Katicic in Prešeren. Pri njem je stanoval tudi Poljak Korytko. Prešeren je delal v njegovi pisarni. — Crobath je znal ceniti pesnika, kljub njegovim nekim slabim pisarniškim lastnostim. — V taki družbi je postal Crobath »Slovenec pravega narodnega čutca«, vendar se ni mogel nikjer uveljaviti, ker ni bilo zanj primerne politične torišča.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 13. julija: Marjeta.
Jutri: Bonaventura.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gantus, Moste.

Kino Union: Njegova hčerka je Peter.

Radi različnega tolmačenja 1. toč. razglašajo pasjem kontumaciu v Ljubljani podaja mestno puščavarstvo sledeče pojasnilo. Vsi psi v mestu Ljubljana morajo biti priklenjeni na verigi doma, na ulici pa morajo biti zavarovani z zanesljivimi nagobniki ne glede na to, če se vodijo na vrvi.

Mednarodni mirovni kongres katoliških bojnikov se vrši v dneih od 25. do 30. avgusta 1937 na Dunaju. Kongres se prične 26. avgusta z mašo na Heldenplatzu. Po maši razni pozdravni govori, poklonitev venca na grob neznane ženske ter obhod po mestu. Naslednji dan ogled mesta in polidnevni avtobusni izlet v bližnjo okolico Dunaja. Dne 28. avgusta celodnevni izlet z vlakom v Mariazell, ali z avtobusi k raznim romarskim cerkvam v bližini Dunaja. 29. avgusta sv. maša v parku Schönbrunn, nato ogled mesta in zaključni koncert na Heldenplatzu. Podrobne informacije o kongresu pri Putniku, Ljubljana, Gajeva ulica 3.

TEL 22-21 UNION
Traudi Stark, čudovito dunajsko dete v svoji filmski veseloligi
Njegova hčerka je Peter
Paul Hörbiger Carl Ludwig Diehl
Predstave danes ob 19-15 in 21-15 ur

Opozorilo telefonskim naročnikom

Vse telefonske naročnike na področju pošte Ljubljana 1, vljudo opozarjamo, da poteče dne 15. julija rok plačila telefonske naročnine. Telefoni, za katere naročnina ne bi bila plačana do tega dne, se morajo po predpisih telefonske pravilnika izključiti iz prometa do vplačila, za ponovno vključitev pa je treba plačati 100 Din. V primeru, da kak naročnik čekovne položnice ni prejel, reklamira lahko pri pošti Ljubljana 1, telefon 37-07.

Vsem gasilskim župam in četam

Člani in naraščalniki prostovoljnih gasilskih čet uživajo po čl. 41 splošnega pravilnika o voznih olajšavah 50% popust na železnicah, kadar se vozijo na gasilske zlete, in sicer:

a) Če jih potuje z istim vlakom vsaj šest v skupini in imajo vsi članske izkaznice;
b) če izda gasilska četa vodji potovalne skupine v dveh izvodih objavo, ki mora vsebovati: zgoraj: Naziv gasilske jedinice, dalje prago: od (žel. postaje — do —), odhod dne —, povratek dne —.

Ime vodje in imena članov, ki potujejo.
c) Če potuje več kot 30 članov, mora četa prijaviti to vsaj 24 ur prej postajnemu načelniku odhodne (vstopne) železniške postaje.

Prosvetni tabor v Mengšu

Večkrat v zgodovini so se Slovenci zbirali na taborih, ki so bili nekaki narodni kongresi, kjer so jim voditelji slikali uspehe, ki so jih dosegli in nevarnosti, ki jim še pretijo. Dajali so jim načrte in vzpodbude.

Letošnje leto je po celi Sloveniji veliko prosvetnih taborov. Njih namen je: da pokažemo moč našega pokreta, da dobimo smernice za bodoče in da se udeleženci ogrejejo za kulturno-prosvetno delo po naših družtvih.

Za kamniško dekanijo bo tak tabor dne 25. julija v Mengšu, ker prav to društvo letos slavi 40-letnico ustanovitve. Ne bo to praznik samo za nje, temveč za celo kamniško dekanijo.

Sporod tabora: Sobota, 24. julija: ob pol 9 zvečer: koncert domače godbe pred Društvenim domom, nato ob 9 v Domu akademije v proslavo 40-letnice ustanovitve.

Nedelja, 25. julija: ob pol 9 zjutraj zbiranje udeležencev v Malem Mengšu, odhod sprevod pred Društveni dom, kjer bo na prostem sv. maša z govorom, med mašo ljudsko petje ob spremljavi menške godbe. Po sv. maši tabor, na katerem govorita gg. Fr. Kremlj in Ivo Peršuh.

Popoldne ob pol 3 litanije v župni cerkvi, po litanijah na travniku pred Društvenim domom sportni nastop fantov, odsekov in dekl. krožkov. Nato srečoval in prosta zabava. — Red spreveda: konjeniki, fantje v krojih, fantje in dekleta, ki imajo enotno obleko, narodne noše in ostali udeleženci. Da bo sprevod čim pestrejši, so vabljeni zlasti člani v nar. nošah, lahko pridejo tudi skupine na vozovih.

Jegličev pogreb je pokazal, kaj je ta veliki škof ustvaril tudi v prosvetnih organizacijah. Naj bodo letošnji tabori tudi zahvalne prireditve temu zaslužnemu možu. Če kdaj prej so take prireditve posebno danes potrebne, ko nas nasprotniki hočejo razgrajati. Pokažimo jim, da smo neločljivi. Vtis bo naredila prireditve, če bo res mogoča, zato so vabljena društva v naši dekaniji, pa tudi sosednja društva bodo dobrodošla. Skupno proslavimo praznik katoliške prosvete!

103 kilograme težkega soma je ujel v reki Bednji pri Varaždinu železničar Rudolf Hošč. Som je bil dolg dva metra. Ko se je ta velikan ujel na trnek, se ni dal kar tako potegniti na suho. Hošč si je moral pomagati z vrvmi, nakar je plen odnesel domov.

Vtisi ameriškega Slovence o stari domovini

Življenje Slovencev v Ameriki

Te dni se je zglasil pri g. županu dr. Juro Adlešiču g. Janez Grdina, tajnik Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu in mu izročil pozdrave ameriških Slovencev. Izrazil je željo po čim tesnejših stikih domovine z ameriški Slovenci, zlasti na kulturnem in časnikarskem polju. Povedal je, kako živo se zanimajo ameriški Slovenci za vse dogodke in pojave v stari domovini. G. župan, ki je pokazal že mnogo razumevanja za delo ameriških Slovencev in sodeloval pri raznih kulturnih prireditvah Slovencev v Ameriki, četudi pismeno in na daljavo, tako n. pr. pri postavitvi Cankarjevega spomenika v Jugoslovanskem kulturnem vrtu v Clevelandu, je obljubil tudi še nadalje svoje sodelovanje in pomoč v tem smislu, da se vezi med domovino in izseljenci povežejo še tesneje.

Vaš poročevalec je naprosil g. Grdino, naj bi podal nekaj svojih vtisov ob obisku stare domovine. G. Grdina se je z veseljem odzval temu vabilu in povedal prav zanimive stvari iz svojih vtisov in opazovanj v domačem kraju.

Kakor vsakega izseljenca, ki ga mnogo let loči od domovine, tako je tudi mene prignalo k domotožje in želja, zopet videti domače kraje in ljudi, je pripovedoval. Reči moram, da me je domovina znova očarala in še bolj privzela.

Naš narod je še vedno zdrav

kot je bil. Sicer se pojavlja tu in tam, zlasti v industrijskih središčih in mestih marksizem, toda to bo prešlo kakor preide prehlad iz sicer zdravega telesa.

Prepotoval sem vso Jugoslavijo in vse njene sosedne države, poleg tega tudi Francijo, Nemčijo, Egipt, Palestino in Turčijo, pa moram priznati Jugoslaviji zelo velik napredek. To najbolj vidi človek, ki po mnogih letih zopet pride v iste kraje. Ogledal sem si prestolna mesta Beograd, Zagreb in Ljubljano. Strmel sem nad napredkom Beograda in tudi Zagreba, sedaj pa bi bilo dobro, če bi posvetila država več pažnje tudi Ljubljani in Sloveniji sploh. Človek, ki te stvari iz dalje opazuje, to razliko najbolje vidi in čuti. Pri svojem opazovanju sem prišel do prepričanja, da je slovenski narod izmed vseh treh jugoslovanskih narodov najbolj iskren Jugoslovan. Slovenec je namreč še vedno to, kar je bil: odkrit, pošten in iskren, in kar on izjavlja, to tudi v resnici čuti in misli. (Kar pa mu je neredko tudi v škodo!)

Slovenija - jugoslovanska švica

Kakor sem že rekel, sem prepotoval številne dežele in države, pa moram ugotoviti, da je Slovenija izmed vseh dežel, kar se njih videl, najlepša in najmilijevša ter jo moremo po pravici imenovati »jugoslovansko švico!« Se bolj je peštra, še bolj ljubka in domača. Država bi ji morala zato posvečati več pozornosti! Predstavljam si, da bi bila Slovenija v Zedinjenih državah. Tam je mnogo držav in narodov, pa sem prepričan, da bi ji Zvezna država posvetila tolikšno pozornost, da bi napravila raj iz nje! Saj posvečajo tudi druge države pozornost svojim turističnim krajem — to se pravi, pozornost v tem smislu, da investirajo ogromne vsote v turistične namene. Pa so to slabši kraji, ki se s Slovenijo po lepoti še primerjati ne dajo! Človek se resnično čudi nerazumevanju Beograda za take gospodarske panoge, ki bi prinesle državi sami ogromne dobiček! In če Slovenija s tem kaj pridobi — mar ni to enakovreden del države?!

Se majhna opazka: ko sem potoval po južnih krajih države, zlasti v Beogradu, sem skoraj redno doživel, da so me po trgovinah in hotelih kot tučca nagovarjali nemški, dasiravno sem jih ogovarjal v domačem jeziku. Silili so se z nemščino, kot da bi jih bilo sram materinega jezika!

Slovenci v Ameriki se dobro drže

Nato je prešel g. Grdina na ameriške Slovence. Naši Slovenci v Ameriki se dobro drže. Ne bo naš še tako hitro konec, kakor nekateri prerokujejo! Povečini se vsi, z malimi izjemami, drže naukov in načel, ki so jih prinesli s seboj iz domovine. Ameriški Slovenci so dobri, verni in poštini, kot večina Slovencev v domovini. Zanimivo je, da so tisti, ki so ostali verni in zahajajo v cerkev, tudi v narodnostnem oziru mnogo bolj trdni, kot pa oni, ki so vero izgubili. Kdor izgubi vero, ta izgubi tudi narodno zavest in kmalu utone v tujem življu. Ravno med izseljenci v Ameriki je to najbolj vidno in značilno.

Kar se tiče narodnostnega, kulturnega življenja, nam dajejo Združene države popolno svobodo, za kar jim moramo biti Slovenci iskreno hvaležni. Srečno smo prebrodili krizo, ki nas je trla, za kar se moramo zahvaliti modremu predsedniku Rooseveltu (Slovenci smo ga v zadnjih volitvah skoraj brez izjeme volili!)

V Clevelandu nas je nad 40.000 Slovencev, torej je to za Ljubljano tako rekoč največje slovensko mesto. Imamo štiri slovenske župnije, med katerimi je najmočnejša župnija sv. Vida. Manjša župnija je poleg teh še v West-parku, kjer je precej Slovencev, vendar pa je mešana. V mestu imamo 7 narodnih domov, med katerimi je največji »Slovenski narodni dom«, kateri bi po svoji impozantnosti lahko tudi Beogradu delal čast! Prirejamo razne predstave, dramske in operne. Imamo tudi katoliške šole in narodne šole, kjer se poučuje slovensčina. Te šole so sicer prostovoljne, vendar pa jih obiskujejo slovenski otroci v velikem številu. Imamo še šolo Jugoslovanske moderne umetnosti, kjer poučuje slikar Gregor Perušek. Poleg tega je tu polno raznih slovenskih društev, v katerih cvete živahno življenje. Tudi svojo slovensko banko in posojilnico imamo in še razne ustanove in podjetja.

Po stanovih smo zelo pestri: mnogo je trgovcev, obrtnikov in delavcev, pa tudi zdravnikov, odvetnikov itd., dalje uradnikov po raznih državnih službah itd. Smo takorekoč vseh stanov in poklicev, od delavca do višjega sodnika, poleg tega zavzemamo razna častna mesta, kot n. pr. mesta mestnih svetovalec itd. Ni pa med nami tiste družabne razlike med stanovi, kot jo vidiš in čutiš v Evropi. Delavec in visoki uradnik, oba sta enako čistana kot državljani in človeka.

Slovenci uživamo velik ugled med drugimi narodi, pri oblasteh in mestni občini, ki nam gre v vsakem oziru zelo na roko. Naše prireditve se vrše v popolni svobodi. Ko je bilo odkritje Baragovega spomenika v Jugoslovanskem kulturnem vrtu, so se udeležili naše slovensosti visoki predstavniki oblasti z guvernerjem na čelu. Vse hiše in vsa okolica okrog Baragovega spomenika je bila v slovenskih in jugoslovanskih zastavah. Kar se tiče zastav, moram pripomniti, da se človeku, ki pride iz svobodne Amerike, zelo smešno zdi tukajšnje pravdanje glede zastav. V Ameriki lahko izobesiš kadarkoli in kakršnokoli zastavo, živ krst se za to ne razburja. Pred vsako zastavo izražajo le snošovanje, kajti Američaneč bi se moral zadušiti v ozkih razmerah, ki

vladajo v nekaterih delih Evrope! Ker je v Ameriki tolikšna svoboda, zato tudi ni tam nikakršnih homatij, kot jih imate v tem delu sveta. Američaneč ljubi svobodo in jo zna zato tudi ceniti! Toda, kdor je vzgojen v despotizmu, ta ne bo nikoli dober in zaveden državljani, ker vedno čuti v svoji duši naraven odpor. Dober državljani je samo zadovoljen državljani, največje zadovoljstvo pa daje človeku ravno svoboda, ki pa seveda ne sme iti preko svoje meje.

Obsodba izkoreninjenecem

Ob neki slovenski prireditvi je rekel clevelandski škof Jožef Schremz, da ga veseli slovenska narodna zavest in da je mora biti vesela tudi država, kajti: Le tisti, ki spoštuje svetinje svojega naroda, svojo narodnost, svoj jezik in narodne tradicije, le tisti more biti dober Američanec. Tisti pa, ki se izkorenini iz svojega naroda, je vreden obsodbe. Ta škof, ki je po rodu Nemec, je odredil in priporočil, da se poučuje verski nauk po solah v jeziku tistega naroda, katerega člani so učenci. Od Slovencev je bil določen g. župnik Sla je. V naših cerkvah se pridiga, moli in poje samo slovenski.

Vprašate se, kako je z našo slovensko mladino, rojeno v Ameriki? Ali čuti in misli slovenski? Moram poudariti, da je slovenska mladina v Ameriki na splošno zelo zavedna tako v narodnostnem kakor tudi verskem oziru.

Bere, igra in poje slovenski in se navdušuje za domovino svojih očetov. Zanimivo je, da se mladi, v Ameriki rojeni Slovenci, ki obiščejo Slovenijo, vračajo nazaj vsi navdušeni nad lepoto domovine in s podvojeno ljubeznijo v srcu do vsega, kar je slovenskega. Bilo bi dobro, če bi se organizirali večkrat taki obiski slovenske mladine v Ameriki v domovino in bi jim oblasti in korporacije šle pri tem vestransko na roko. Dobro pa bi bilo tudi, če bi omogočili slovenski mladini v Ameriki, da bi študirala vsaj po nekaj let v domovini. To je važno vprašanje, o katerem bi veljalo kaj več razmišljati, saj bi to mnogo koristilo ohranitvi in pozitivni slovenskega življa v Ameriki.

Končno naj izrazim še svojo zahvalo vsem, ki so mi v domovini kakorkoli šli na roko in s katerimi sem se imel čast srečati. Tudi oblasti so mi povsod s prijaznostjo in vljudnostjo šle na roko. Posebno prijazen pa me je sprejel ljubljanski župan gospod dr. Juro Adlešič, kateremu se za njegovo ljubeznivost še posebej zahvaljujem. Moja želja je, da bi se v bodoče še bolj utrdili stiki med ameriški Slovenci in Slovenci v domovini, zlasti s pomočjo kulturnega sodelovanja, s knjigami in časopisjem. Če bodo ti stiki vedno živi, potem se tudi ni bati, še dolgo ne, da bi ameriški Slovenci utonili v amerikanizmu, kakor nam eni ali drugi prerokujejo! —

Zagrebčan Grčac zmagovalac na mednarodni tekmi Sofija-Varna

Štiridnevna etapna dirka iz Sofije v Varno (649 km) se je končala z zmago Zagrebčana Stjepana Grčaca, ki je v celotni klasifikaciji v vseh 4 etapah za 9 minut boljši od Bolgara Nikolaja Nenova. 4. mesto je zasedel Brežičan Avgust Prosiček, 10. pa Ljubljancan Gartnar. Kot moštvo je jugoslovanska ekipa zaostala za bolgarsko za 6 minut. Naši tekmovalci so še ostali v Varni, kjer bodo danes na dan pravoslavnih praznikov Petra in Pavla nastopili na dirkah na tamkajšnjem dirkališču.

Bolgarska : Jugoslavija 4:0 2:0

17. srečanje državnih reprezentanc Jugoslavije in Bolgarske se je večeraj na igrišču S. K. Junaka v Sofiji končalo katastrofalno za jugoslovansko reprezentanco. Pred 15.000 gledalci so Bolgari silajno in zasluženo zmagali nad jugoslovansko reprezentanco, ki je to pot povsem odpevala. Bolgari so šli v boj dobro pripravljeni. Uspehi, ki so ga dosegli proti jugoslovanski reprezentanci bo odjeknil zelo neugodno za Jugoslavijo po mednarodnem svetu. Moštvi sta nastopili v sledečih postavah: Bolgarija: Masnikov, Nikolov, Kovachev, Gabrovski, Bajkusev, Kamenski, Bobev, Angelov, Počepčev, Pešev in Prodanov; Jugoslavija pa: Glaser, Hügl, Belošević, Jazbinšek, Kokotovič, Pleše, Perlič, Marjanovič, Petrovič in Zečević. Petrovič in Pleše sta zamenjala kasneje Božović in Cabrič.

Izmed naših igralcev, ki so kolikor toliko zadostili svoji nalogi moramo imenovati Glasera, Hügl, Kokotoviča in Marjanoviča. Vsi ostali igralci so bili nerazpoloženi in slabi, tako, da je jugoslovanska reprezentanca zapustila zelo slab vtis. Naši so igrali brez kakšnega razumevanja, popolnoma raztrgano. Ravno tako so bili naši slabi v pokrivanju. Kot branilec je topot zatajil Belošević, dalje vsa krilska vrsta razen Kokotoviča in ves napad, ki je bil izredno počasen in izrazito slab v streljanju.

Bolgari pa so večeraj pokazali, kaj se pravi borili se za rezultat. Njihova reprezentanca je bila mnogo boljša in zato je visoka zmaga, ki jo Bolgari v svoje mnajvečjem optimizmu gotovo niso pričakovali, popolnoma upravičena.

Goli so padli v prvem polčasu v 16. in 42. minuti; v drugem polčasu pa v 30. in 44. minuti. Petega gola, ki ga je zabil v osmi minuti Bolgar Angelov z glavo, sodnik ni hotel priznati, ker ga je streljal iz of-sidea.

Sofija, 13. julija. m. Podpredsednik Jugoslovanske nogometne zveze dr. Andrejevič je na konferenci s predstavniki bolgarske športne federacije sklenil, da se bodo vsako leto igrali nogometne tekme med jugoslovanskimi in bolgarskimi moštvi, in sicer v A in B postavah. Te tekme bodo naši in bolgarski nogometaši igrali za pokal pokojnega Dimitrova Ivanova. Prva tekma bo že prihodnje leto. A postavi bosta igrali v Beogradu, B pa v Sofiji. Leta 1990 pa bodo igrali obratno, t. j. A igralci bodo šli v Sofijo, B pa se bodo pomerili v Beogradu.

Admira in Genua izključeni

Dunaj, 13. julija. m. Po izgonu avstrijskega nogometnega moštva Admire iz Italije je bila v Benetkah v hotelu »Bauer« seja upravnega odbora za srednje-evropski pokal. Te seje se je udeležil tudi avstrijski zastopnik Göhrle. Glavni odbor je sklenil, da se obe moštvi — Admira in Genua — izključita od nadaljnjega tekmovanja za srednje-evropski pokal. Sklenjeno je bilo tudi, da se avstrijski igralec, ki je povzročil incident s tem, da je zasmehoval italijanskega igralca, kaznuje s stroгим opominom. Sodnik Ivančič pa je izpadel iz seznama sodnikov, ki morejo priti v pošteve za sojenje tekem za srednje-evropski pokal.

Od tu in tam

Brezbozi željstnik iz zakotja Knalljeve ulice bruha v svoji onemoglosti blatne pene vse naokrog, čim so ga naše ugotovitve prizadele prav zaradi dejstev, ki jim stara fregata ne more oporekati drugače kakor s histeričnim lajanjem. Bevskanje in nekaj volto bobnečih groženj, to je vse, kar premore povedati jugoslovanski narod. Pa ne da bi ob vsem tem hoteli sklepati na kretenstvo in onemoglo jezo. Sicer pa je polemika s tem stari brezbozim željstnikom nemogoča, čim ga zadeneš tja, koder ga hudo boli. Pljuvanje pa je od pamtveka edina vsebina »Narodovega« evekanka.

Stanje patrijarha Varnave se je zadnja dneva pobiljšalo. Bolnik je že mogel sam uživati hrano.

Tajno komunistično družbo so odkrili v Slovenigradu. Orožniki so prijeli do sedaj deset oseb, ki so pri njih našli večje množine komunistične literature in razna pisma, ki so jih pisali člani te organizacije z Dunaja. Zanimivo je, kako je prišlo do odkritja. Nek fant je zapustil svoje dekle. Prevarano dekle pa je šlo k orožnikom in fanta prijavilo zaradi tajnega komunističnega rovarjenja. Preiskava, ki je bila takoj uvedena, je prinesla orožnikom uspeh.

Hrvatski učitelji so zborovali v Zagrebu. Ugotovili so, da je iz njihovega društva izginila nesloga in prepričali se je društvo moglo boriti v edinstvi za svoje stanovske zadeve. Sklenili so tudi, da bodo vso društveno imovino oddelili od sekcije in ustanovili posebno zadrugo, ki bo skrbela za gospodarski in kulturni napredek članov učiteljskega združenja. V načrtu imajo tudi graditev konvikta za tiste otroke učiteljev, ki obiskujejo v mestu šole.

Pred dobrima dvema mesecema je belgajsko »Vreme« prineslo nekaj odstavkov iz govora Dragoljuba Jovanoviča, ki jih je spregovoril na pogrebu Milana Pribičevića. Jovanovičeve izjave so bile tako levičarsko barvane, da so jih vsi pripisovali njemu in mu niso verjeli, ko je zatrjeval, da so bile to zadnje besede Milana Pribičevića, nekak njegov politični testament. Sedaj se je pa oglasila Milanova vdova Ruža Pribičević. Njena izjava potrjuje vse navedbe Dragoljuba Jovanoviča glede zadnjih besed Milana Pribičevića. Pribičevićeva poudarja, da je pokojni Milan smatral Dragoljuba za svojega najvestejšega prijatelja in tovariša, s katerim je delil nazore o idejnih pogledih na zemljoradniško gibanje, kakor tudi na notranjo ureditev države. Zato po njeni izjavi ne more biti nobenega dvoma, da je Milan Pribičević res tako govoril, kakor je bil to reproduciral Dragoljub. Milan Pribičević se je sam nazival somišljenik zemljoradniške leveice. Tako ga Ruža Pribičević.

Zaupnice so izrekli svojemu voditelju Joci Jovanoviću člani glavnega odbora zemljoradniške stranke, ki so se večeraj zbrali na Jovanovičevem stanovanju v Beogradu. Obenem so Joci naročili, naj očrta načela, po katerih naj bi se sklenil sporazum med zemljoradniki in zagrebško KDK koalicijo.

Vlomilec in ponarejevalec denarja imajo te dni pred zagrebškimi sodiščem. Nikola Dekanić, Dragutin Richter in Stjepan Pilko, vsi brezposelni obrtniki, so se zmenili, da bodo začeli delati denar. Le kako začeti, ko nimajo denarja, da bi si nabavili potrebno orodje. Dekanić je hitro iznašel rešilno idejo. Stopil je k svojemu dekletu, ki je bila služkinja pri zagrebškem bogatašu Krausu. Na skrivaj je v milo odtilnil ključ in odšel. Nekaj dni potem je bilo v stanovanje vmlinjeno, pokradenega pa je bilo za preko 50.000 dinarjev. Svede je vse prehitro prišlo na dan. Polcija je Dekanića in tovariša prišla prav pri delu, ko so si uredili kar delavnico za ponarejanje denarja.

Četrto nagrado je v Buenos Airesu prejel kipar Anton Avguštinčič iz Zagreba. Tamkaj je bil razpisan mednarodni natečaj za kip Don Justo Joze de Urquiza. Okrog 80 kiparjev iz vsega sveta se je natečaja udeležilo. Avguštinčič je prejel nagrado 2000 pesosov, ali po naše 26.000 dinarjev. Prvi je kiparju sporočil veselo vest naš poslanik v Buenos Airesu dr. Izidor Cankar.

Za mesečne plače se bore zagrebški natakariji. V treh družtvih so včlanjeni, pa so se vendar vsaj toliko zedinili, da zahtevajo stalne mesečne plače. Predlagajo za navadne natakarije po 2000 dinarjev mesečno, za plačilne natakarije pa 3000. Obenem bi se odpravile napitnine v taki obliki, kakor so danes, pač pa bi se rajši povišala cena kavi in drugemu za toliko, kolikor bi znesle te plače natakarijem. Zagrebški kavarnarji in hotelirji ne slišijo kaj radi o takih predlogih, če bi se pa stvar uresničila, potem smatrajo za nujno, da se kavarnarje in restavracije razdele po kategorijah sorazmerno po svojih dohodkih.

Promet po naših jadranskih pristaniščih je izredno živahen. Posebno cvete trgovina s lesom preko šibenškega pristanišča. Ob šipadovem skladišču je polno ladij, ki čakajo, da jih natovoriijo z lesom. Večinoma ga odvažajo v Južno Ameriko, Afriko in Anglijo. Tudi premoaga gre precej iz naše države, predvsem v Italijo.

Priprave za evharistični kongres v Dubrovniku, ki se bo začel 15. t. m., so končane. Na kongres bo prišlo šest škofov, število vernikov iz Dalmacije, Bosne in Hercegovine ter iz Hrvatskega Primorja pa cenijo na dvajset tisoč.

Na pet let teže ječe je sodišče v Petrinji obsodilo ponarejalec tisočakov fotografa Sihingerja iz Petrinja, njegovega tovariša, absolventa godarske akademije Stjepana Vidakoviča, pa na sedem let, Sihinger in Vidakovič sta se temeljito pripravila za svoje delo. Izredno točno sta na fotografske plošče posnela tisočake, le to je bilo nerodno, ker so imeli vsi ponarejeni jurji enake številke. Ko so jih prijeli, so našli pri njima sedem takih plošč in 17-že ponarejenih tisočakov.

Ložnico urejajo

Sv. Venčeslav, 9. julija.

Nedavno so pričeli urejati tok potoka Ložnice na Zgorajni Ložnici pri kmetu Šegi. Ostra vijuga, ki jo dela tukaj potok, bo spremenjena v ravno smer, ter tudi voda po končanem delu ne bo imela prilike pustošiti polja in travnike na tem mestu, kot se je že tolikokrat dogajalo. Preko novourejene struge pa bo zgrajen tudi most.

Ko poročamo o tem delu, bodi še omenjena potreba po ureditvi struge potoka Gladomesko pri Karpljah. Ob hudih nalivih pridrvi proti vasi ogromna množina vode, ki se zaradi naglega teka in zaradi ostrega ovinka ter zelo plitve struge, razlije po senožehtih in njivah. S tem povzroča nemalo škode, ki bi bila preprečena z odstranitvijo ozir. ureditvijo nevarne točke.

Stikanje za slavnimi goslimi, ki naj bi pele Madjarom

V prvi polovici preteklega stoletja je nastopal na Dunaju neki goslar, ki je tedaj slovel daleč po svetu in si je s svojo goslaško umetnostjo tudi kaj kmalu osvojil srca vseh, ki so ga kdaj slišali. Njegov talent je odkril erlavski škof in je mla-dega fanta zato sklenil dati v šolo. Komaj je bil star osemnajst let, je bil že velik umetnik v sviranju na gosli. Večkrat je bil celo predstavljen na različnih dvorih, kjer je zabaval s svojimi gosli najvišje dostojanstvenike. Predstavili so ga med drugim tudi angleški kraljici. Bil je to Madjar Remenyi.

Bil je priča tudi političnih dogodkov, ki so se v Evropi dogajali v viharnem letu 1848. Na vojnih pohodih je spremljal madjarskega vrhovnega poveljnika in mu s svojimi čarobnimi gosli vsaj nekoliko sladil spomine na dogodke z bojnega polja. Po tem uporu leta 1848 je Remenyi zbežal v Hamburg, kjer si je prihranil toliko denarja, da se je lahko podal na pot v Ameriko, kjer je začel novo življenje.

Prva leta je Remenyi preživel v Ameriki pri svojih rojakih izseljencih, ki jim je ameriška država Jova dala kos zemlje za obdelovanje. Nekoč so ti izseljenci zavzemali doma v Evropi precej odlična mesta, usoda pa jih je poglajala čez morje, kjer njihovo življenje pač ni bilo več zavidanja vredno. Ker je vse tepla ista usoda, so postali še večji prijatelji. Remenyia je ta družba naenkrat vzbudila, saj jim je večer za večerom krajšal dolge ure s pesmijo iz domačih logov. Edino premoženje, ki ga je tedaj imel Remenyi, so bile njegove gosli. Počasi pa se je ta prijateljski krog začel spet razhajati, težke življenjske razmere so zahtevale, da si je vsak poskušal poiskati primernega zasluzka. Tudi Remenyiu ni bilo tu več ob-slanka. Začel je premišljevali, da bi se spet vrnil nazaj v Evropo. Tako je hotel in tako je tudi storil. Edino, kar je še imel, to so bile njegove gosli. Še te je moral zastaviti, če je hotel živeti. Prišel je spet v Evropo, kjer si je v Londonu, Bruslju in Carigradu spet pridobil svoj nekdanji sloves, postal pa je poleg tega tudi precej bogat. Ko se je leta 1860 spet vrnil domov, so mu celo priredili velik sprejem, on pa je ob tej priliki precej svojega denarja žrtvoval v javne namene. Hoteli so ga imeti celo za poslanca, toda on je odklonil to čast, ker se je posvetil le glasbi.

Vsa leta, odkar je zapustil Ameriko, pa ni mogel pozabiti svojih gosli, ki jih je moral tam zastaviti. Pisal je na vse kraje, kjer se mu je količaj zdelo verjetno, da bi imeli te njegove gosli, pa je bilo vse pisarenje zaman. Ker le ni mogel preboleti svoje izgube, je sklenil, da odide še enkrat v Ameriko. Ta njegova turneja pa se je končala s polomom. Njegovi mlajši tekmeči so mu onemogočili vsak večji uspeh. Na svoji poti je tedaj prišel tudi v San Francisco v Kalifornijo. Tam

je igral samo še po nočnih lokalih in zabaval po-nočnjake, kjer ga je tudi kmalu poiskala smrt.

Sled, ki se je spet izgubila

Minula so desetletja. Pred nekaj meseci je prišel milijonar Ashford na ameriško farmo v Omahi. Z vso vneto zbirala ta mož starinske stvari, in tako tudi ni čudno, če mu ta žilica tudi v Oma-hi ni dala miru. Celo po podstrešjih je začel sti-kati, da bi našel kakšno starinsko vrednost. Med drugimi različnimi stvarmi je našel tudi na neke zaprašene gosli. Ko si jih je bolj natančno ogledal, je na njih opazil začetne črke E. R., poleg tega pa

so bila na spodnji strani teh gosli zapisana imena raznih vladarjev iz prejšnjega stoletja. Poznejša poizvedovanja so pokazala, da gre tu za gosli, s katerimi je žel toliko slave virtuoz Remenyi.

Nekaj časa pozneje je hotel Ashford kupiti od omenjenega farmerja Remenyijeve gosli. Toda na žalost je zvedel, da jih je ta medtem že prodal nekemu turistu za 20 dolarjev. Od tedaj se je znova začel živahen lov na te slavne gosli. Do danes pa Ashford še ni mogel izslediti moža, ki je kupil Remenyijeve gosli, čeprav je poskušal že na vse mogoče načine. Nešteto inšeraterov je tudi že pisal ameriškem časopisu, in obljubil srečnemu najditelju tudi precejšnjo nagrado. Niti sam ne ve, koliko Amerikancev se je oglasilo na te njegove inšerate, ker bi vsi radi dobili nagrado. Dosedaj pa je bilo še vse zaman. Pravijo, da na-merava Ashford podariti te gosli — morda jih le najde — madjarskemu narodu. — Ves narod pa najbrž ne bo mogel svirati nanje.

Čudo sveta iz 18. stoletja

»Pod soneem nikdar nič novega«, so učili že starodavni učenjaki. Mi se pa danes vsaki tako imenovani novosti na vse pretege čudimo, povišujemo svojo iznajdljivost in napredek ter s pomilovanjem gledamo na one črne čase zaslepljenosti in nevednosti. Pa so gotovo še stvari, ki so jih že pradedni narodi poznali, a so nam še neznane. Le škoda, da je človek tako malo časa na svetu in spomini za njim tako hitro zabrisani.

Danes vse občuduje Voronova zaradi nje-govih pomlajevalnih operacij; imenitne zasluzke imajo lepotni strokovnjaki, ki delajo v svoji naj-novejši obrti čudeže z ženskimi obrazi. In vendar je podobno »zdravljenje« izvršil že l. 1757. neki grof St. Germain, ki je v nekaj dneh pretvoril 50 letno damo v gospodično, kateri bi vsak pri-sodil kvečjemu 18 let.

St. Germain je bil sploh čudovit človek, ves skrivnostni. Nihče ni vedel nič točnega o njem, kaj je in odkod ali od česa živi. Tudi tega nihče ne ve, kje je prav za prav umrl. Z njegovim grobom se hočejo ponašati London, Pariz, Dunaj, Budimpešta, Berlin, a nobeno teh mest ne more dokazati njegove smrti, tako da domnevajo, da se najbrž še danes potika kakor »večni jud« iz pri-povedke, nepoznan po zemlji in krajih, lejer je včasih slovel, zabaval kralje in cesarje in njihove dvorjane.

Prvikrat ga omenja l. 1710. žena francoskega poslanika v Benetkah in govori o njem kot očar-ljivem gospodu petdesetih let, ki ima bajno lep glas in krasno vedenje. Na sukni, da je imel

diamantne gumbce

katerih vsak je bil vreden gotovo tisoč guinej (262.000 din). Sploh je ljudi po razkošnih dvorih, dasi vajene bogastva, neprestano presenečal s svojim bogastvom, ki ga je znal nenadoma po-

tegniti iz žepov, še mnogo bolj pa s svojimi zgod-bami, ki jih je, je pravil, doživel pred 300 leti. Neki njegov služabnik se je nekoč opravičeval, da še ne pozna vseh njegovih navad, ker je »šelec« 500 let pri njem v službi.

Bilo ga je najti po vseh evropskih dvorih. L. 1750. ga je spoznala francoska dvorjanka de Pompadour, ki je o njem slišala že iz pripove-dovanja gospe de Gergy, ki ga je pred 40 leti videla v Benetkah. Bil je še prav tako krepak in očarljiv. Madame de Pompadour pa je posebno občudovala njegov glas in igranje na kitaro. Sku-sala je zvedeti, koliko je star, pa ni prišla dalje kot do nedoločenega odgovora, da je v zvezi z njegovim starostjo mogoče postaviti katerokoli število.

V Turinu so ga l. 1776. obsodili zaradi sle-parjenja, pa je začudenim sodnikom pomolil pod nos vrečico s 100.000 srebrnimi kronami, da so ga morali izpustiti.

Zadnje verodostojno poročilo ga omenja l. 1820. v Parizu. Med francosko revolucijo je bil na Dunaju. Še takrat, ko so ga zadnjikrat videli v Parizu, je imel krasen nastop krepkega pet-desetletnega plemenitaša, čeprav bi moral imeti vsaj 170 let.

To je bil gotovo najčudovitejši človek, o ka-terem imamo vsaj nekatera poročila. Kaj vse pa je že bilo prej kdaj, gotovo ne bomo nikdar zve-deli. Pravijo, da je bil alkimist (star srednje-veški kemik-mazač-čarovnik); morda zato, da si morejo vsaj nekoliko razlagati njegovo nenavadno življenjsko moč in ogromno bogastvo, katero je tako skromno razkazoval in mu je dajalo vstop v najvišje kroge evropske aristokratske družbe, morda pa tudi zato, ker si je pod besedo »alki-mist« mogoče misliti kakršnekoli skrivnostne sile. (g)

Kosilo v škatljici za vžigalice

Ce se je starodavnim egipčanskim učenjakom posrečilo najti način, kako ohraniti trupla svojih faraonov tisoč in tisočletja pred razpadom, zakaj ne bi danes mogli storiti isto z živili? Tako je mislil angleški upokojeni mornariški kapitan La-vendar, ko si je ogledoval stare mumije v British Museumu.

Začel je s poskusi in dosegel s popolnim izsu-šenjem tvarin, ne da bi se njihovo bistvo kaj spre-menilo, presenetljive uspehe. Ker ima voda skoraj v vseh živilih pretežno večino, se z odstranitvijo vode iz surovih živil, zelenjave, sadja, mesa itd. njihova velikost neverjetno zmanjša, n. pr. en funt dehidriranega mesa lahko spraviš v škatlico za vžigalice in dodaš še 40 salat, pa imaš v žepu telovnika dosti snovi za dvojno kosilo. Seveda ni meso na videz več podobno mesu, ampak rjavemu prašku in solata belemu, vendar se ni nič hranilnih sestavin izgubilo.

Neka družba na Trafalgar Squareu se je iz-najdbe polastila ter namerava zgraditi zanjo ve-liko trgovsko podjetje, ki bo gotovo dobro uspevalo. Koliko se je do sedaj že pokvarilo živil po skladiščih! Nova iznajdba pa ne onemogoča samo po-kvarjanja, ampak daje možnost shraniti neizmerno večje zaloge. Kamor si do sedaj mogel spraviti samo 1000 kg krompirja, ga boš na novo pripravljenega lahko spravil desetkrat več. Debele domače (vrtn) jagode se skrčijo na debelino graška; če pa jih čez 50 let namočiš v kaki tekočini, bodo dobile prvotno obliko in nespremenjeno prvotno sočnost. (g)

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 13. julija: 12 Reproduciran koncert raznih zborov — 12.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obve-stila — 13.15 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Vreme, borza — 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Dravsko ali Ptujsko polje (Rudolf Dostal) — 19.50 Deset minut zabave — 20. Ko-račnice (plošče) — 20.10 Delavska ura: Uredba o odpi-ranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratovalec (g. Pernišek Franc) — 20.30 Operni spevi: g. Stjepan Marčec in gđ. Stefka Korenčanova s spremljevanjem klavirja (g. prof. Lipovšek) — 21. Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Slovenska glasba (Rad. orkester).

Drugi programi

Torek, 13. julija: Beograd: 20 Puccinijeva opera »Madame Butterfly« — Zagreb: 20.00 Igra — 20.30 Or-kestralni koncert — 21.30 Havajski seket — Dunaj: 20.15 Gornjeavstrijska pesem — 22.10 Cimbolo — 23.10 Plesna glasba — Trst-Milan: 21 Opera »Manon Lescaute« — Rim-Bari: 21 Orkestralni koncert — Praga: 20.45 Če-ska filharmonija — Varšava: 20.10 Vojaška godba — 22 Solistični koncert — Lipsko-Hamburg: 20.10 Plesna glasba — Strassbourg: 21.30 Orkestralni in solistični koncert — 22.30 Opera.

Naročajte Slovenski dom!

Slike z nedeljskih prosvetnih taborov

Del množice na kranjskem glavnem trgu.

Ljubljanski župan, boter novega prosvetnega prapora govori na taboru v Trnovem.

LJUBEZEN, KI UBIJA

Nekdo je blazno zaljubljen v ženo svo-jega zaupnega prijatelja. Ve, da je ta žena čista in vzvišena nad vsako senco dvoma; če bi bila prosta, bi ga najbrž ljubila, to čuti in vidi; a ker ni prosta, ne bo nikdar njegova.

A ta človek ima tako ognjeno navado, ki iz poštenih ljudi dela zločince: je nasilen in razbrzdani v strasteh, ne pozna pomisle-kov, je oblastne volje, navajen je, da podira vse ovire pred seboj.

Opazi, da postaja prijatelj ljubosumen. Še malo časa in vrata njegove hiše mu bodo zaprta. Kako, da se mu v tem položaju ne bi vsilila misel — če bi izgubil mož, potem ... Premišlja in sanja o smrti tistega, ki je edi-na ovira na poti do njegove sreče. Ta misel mu zmeša glavo. Premetava jo po duši in po-lagoma ga vsega prevzame.

Tako pride polagoma do tega, da si reče: »Če bi si upal ...« Tu se začnejo vsi naj-strašnejši zločini. Misel se mu v duhu bolj in bolj jasni. Pride na to, da bi lahko dal ubiti tistega, ki ga sovraži in o katerem čuti, da mu to sovraštvo vrača.

Ali nima neke daleč bednega, ničvred-nega brata, o katerem ves svet ne le, da ne ve, kje je, ampak je tudi prepričan, da ni več živ. Kje bi našel boljše orožje za zločin,

kakor je ta izprijeni, vsega potrebni brat, ki mu je vdan zato, ker mu pošilja denar.

In skušnjava raste dan za dnem. In kma-lu pride ura, ko je izkušnjava močnejša kot vse drugo. Ta človek se odloči, da bo tvegat to najvišjo igro in pokliče brata v Pariz. Kako?

Pošlje mu eno ali dve pismi, ki izgublje-nemu bedaku vzbujajo upanje, da bo zaslužil ogromno vsoto denarja. Hkratu pa mu sta-vijo kot pogoj, da mora na vsak način poto-vati popolnoma na skrivaj. Brat sprejme po-nudbo.

Ko se je zavaroval z vsemi raznovrstnimi ukrepi, se izkrea v Evropi. Kaj je lažjega, kakor to. Saj ta propadli človek, ki se je iz-gubil iz življenja, nima ne sorodnikov ne znancev. Ze leta in leta živi brez imena, na slepo srečo.

Potem se brata vidita ...

Saj se vse tako sklada in ujema. Misli-l in ugibal sem naprej.

Bogati brat obljublja ubogemu krvavo plačilo. Ponuja mu denarja, mnogo denarja: 100.000, 200.000, 300.000 frankov. Kakšni na-gibi naj bi izgubljenega reveža ovirali, da jih ne bi vzel? Načela poštenja? Kaj briga poštenje človeka, ki je iz razuzdanosti prišel do tatvine?

Vsa leta sem pod vplivom svojih mašče-valnih misli preveč stalno prebiral razne do-godke iz razprave po časopisih, da ne bi ve-

del, kako postane človek morilec. Če potre-buje denarja in če je od prej navajen raz-košja, pa je pripravljen, da postane karkoli, tudi morilec. Koliko ubodov z noži so zadali, koliko streliv izstrelili iz samokresov, koliko kapelj vili v čaše za popolnoma negotov do-biček v najbolj nevarnih okoliščinah, samo zato, da bi potem krvavi zaslužek razmetali in zapravili v kaki luknji.

Kaj pa strah pred moriščem?

Če bi tega poznali, potem bi nihče več ne moril. A zločinci ne gledajo daleč v pri-hodnost, ker jih sedanjost preveč priklepa nase. Podoba sedanosti zakrije vse druge podobe, vsrkava vase vse dušne in telesne sile. Stara mati, ki umira, lačni otroci, obu-pana žena — ali so te podobe kdaj vplivale s svojimi posledicami na pijance, igralce in babjake? In prav tako je s pomisleki in ža-lostnimi slikami s sodišča, ječe in vislic. Ka-dar človeka obsede pohlep po zlatu, bo ubi-jal samo zato, da ga dobi. Takrat so vislice daleč, vrata beznice pa so prav blizu, na oglu ulice in lopov zakolje starega upoko-jenca kakor mesar zakolje vola, samo zato, da gre potem v umazano krčmo. Žepi so polni in poželenju so vsa vrata odprta.

To je vsakdanja pot zločina.

Zakaj ne bi hrepenenje po višjem, obil-nejšem razkošju moglo prav tako zločinsko vplivati na bolj omikane ljudi, ki pripadajo

odličnejši družbi. Tisti družbi, ki je odlična na zunan, v resnici pa nima nobene duševne višine in plemenitosti.

Kruta misel je bila to in skoraj je ni-sem mogel prenesti. Da je kri mojega očeta plačala ponočne pojedine po raznih beznicah kje v New Yorku ali San Franciscu ...

Pohajale so mi moči, da bi nadaljeval to hladno razmišljanje in pred očmi mi je zra-sla prikazen, kako morilec popiva v ničvredni družbi, kako se peni vino in prekipava čez robove, razuzdan smeh polje vse naokrog, divja godba udarja, vse se ziblje in maje. In sredi tega šuma in hruma sedi on, ki je ubil mojega očeta. Nihče ne vidi, da so krvave njegove roke, da je krvavo vse ...

»Zavest me zapušča.« sem si rekel, ko sem sedel nepremično na mestu. Srce mi je divje utripalo in oči sem nepremakljivo upi-ral na eno mesto. Prevzelo me je tako raz-burjenje, kakor da bi v resnici gledal ta sra-motni prizor. Obrnil sem se proti očetovi sli-ki. Dolgo sem ga gledal. Govoril sem mu, kakor da me lahko razume. Prosil sem ga: »Pomagaj mi, pomagaj mi ...«

Pri njem sicer nisem dobil miru in hladnosti, a pogled na to sliko mi je dal nove moči, da sem lahko razlagal to straš-no domnevo, ki se je vse bolj kazala, da je različna. Presojal sem vsako najmanjšo po-drobnost natanko in ostro.